

А К Т

лісопатологічного обстеження насаджень на доцільність призначення в них вибіркої санітарної рубки

16 жовтня 2023 року

селище Турбів Вінницької області

Нами, завідувачем сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист") Ігорем МАЛІЦЬКИМ (відповідно до листа державного підприємства "Вінницька лісова науково-дослідна станція" (далі - ДП "Вінницька ЛНДС") від 09 жовтня 2023 року за № 01-09/05/240), головним інженером ДП "Вінницька ЛНДС" Віктором ЯКОВЕНКОМ в період з 16.10.2023 по 16.10.2023 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні ДП "Вінницького ЛНДС" на доцільність призначення в них вибіркової санітарної рубки.

Обстеженням встановлено наступне:

Таксаційна характеристика лісових насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2012 року ДП "Вінницька ЛНДС", представлено для лісопатологічного обстеження:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га	категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходів, %	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Турбівське	4	20	2,1		2,1	5Сз5Яле	91	0,5	1	29	32	360	2	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, короїд-друкар, комплекс златок	5	
Турбівське	8	5	1,4		1,4	9Сз1Дз	80	0,45	1А	29	36	280	4	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, комплекс златок	15	поставити на облік
Турбівське	12	10	4,9		4,9	10Дз+Влч+Лпд+Брс	110	0,70	1	30	44	410	2	ВСР	осінній опеньок, комплекс златок	10	поставити на облік

[illegible]

Обстежена площа по лісництву складає 110,6 га. В результаті обстеження встановлено наступні причини розладнання та призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів:

- малий та великий соснові лубоїди - 32,2 га;
- осінній опеньок - 67,9 га;
- халаровий некроз Яз - 8,3 га;
- короїд-друкар - 1,2 га.

Рекомендовано провести: - вибіркові санітарні рубки (ВСР) на площі 110,6 га;

Загальна обстежена площа по ДП "Вінницька ЛНДС" складає 110,6 га.

По причинах розладнання в загальному по філії:

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження				Особливості розвитку патологій
	слабкий	середній	сильний	Разом	
малий та великий сосновий лубоїд	24,5	7,3	1,4	33,2	затухання
осінній опеньок	17,0	50,9		67,9	ріст
халаровий некроз	8,3			8,3	ріст
короїд-друкар	1,2			1,2	затухання
Разом	51,0	58,2	1,4	110,6	

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою С3 та Яле є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди сосновий малий (*Tomiscus minor*), лубоїд сосновий великий (*Tomiscus piniperda*), в меншій мірі - короїд вершинний (*Ips acuminatus*) та короїд шестиzubий (*Ips sexdentatus*). Дерева ялини відпрацьовані переважно короїдом-типографом (*Ips tyrographus*). Переважна кількість дерев, що відносяться до сухостю минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок, в незначному відсотку – представниками родин вусачів. Водночас у ходах стовбурових шкідників поширюються офіостомові гриби – збудники синяви та інші патогени. Сухостійні дерева поодинокі та групового розміщення.

Дерева листяних порід характеризуються змішаним характером всихання – переважно поодинокі та групові (групи невеликі – до 3,4 дерев). Основними патологіями, що призводять до всихання листяних порід є кореневі та стовбурові гнилі, які викликаються комплексом різних причин: дерева Дз від пошкодження опеньком осіннім, що викликає білу заболонну гниль коренів а також стовбуровими шкідниками, судинним мікозом Дз (офіостомозом), поперечним раком та дубовим трутовиком, що викликають стовбурові гнилі; дерева ясена в результаті діяльності опенька осіннього, що викликає заболонну гниль коренів та халарового некрозу; дерева береста від голландської хвороби; дерева берези від бактеріальної водянки та заболонника березового, дерева вільхи від трутовика променевого, граба від некрозу. Ураження і руйнування коренів дуже сильно впливає на стан дерев, так як порушується надходження в його надземні частини води та поживних речовин. Тому кореневі гнилі призводять до швидкого ослаблення і всихання дерев, вітровалів та заселення дерев стовбуровими шкідниками.

Збудниками стовбурових гнилей, а це в основному ядрові та ядрово-заболонні гнилі, є трутові гриби які заражають дерева базидіоспорами через облямани гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок. Ураження стовбуровими гнилями призводить до бурелому, снігопаму та захаращення насаджень.

Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Основними виявленими видами на Дз є златки (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), малий дубовий вусач (*Cerambyx scordii*) та великий дубовий вусач (*Cerambyx cerdo*), а також дубовий заболонник, на Яз - лубоїд ясеневий строкатий (*Hylesinus fraxini*) та лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus*).

Також причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням та пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні та буреломні дерева, а також дерева з ухилом більше 30 градусів.

Характер перебігу патологічних процесів у даних насадженнях різний – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів як одного із головних показників ослаблення деревостанів. Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає судинному мікозу (дерева породи Дз), халарового некрозу ясена (дерева Яз).

В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 1/2 до 2/3 крони. Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, серед яких найчастіше зустрічаються - трутовик дубовий несправжній, трутовик осиковий несправжній, трутовик променеувий, беркандера обпалена та інші види, що теж призводять до появи та розповсюдження у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження кореневих та стовбурових гнилей, вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

При обстеженні лісових ділянок, які потребують призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів, виявлено ознаки відведення листяних дерев в рубку відповідно до п.26 Санітарних правил в лісах України (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2016 р. №756, внесеними згідно з постановами КМУ № 1224 від 09.12.2020).

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» **рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 110,6 га.**

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні філії "Гайсинське ЛГ" ДП "Ліси України" надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводились силами лісової охорони ДП "Вінницька ЛНДС".

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

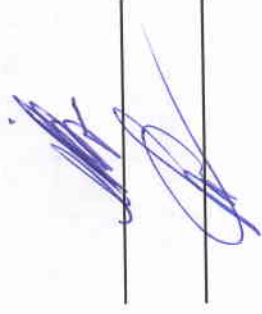
1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницьялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Централіно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2016 р. №756 із змінами, внесеними згідно з постановами КМУ № 1224 від 09.12.2020).
3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимальнo стислі терміни.
4. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку осередків стовбурних шкідників.
5. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.
6. При спалюванні порубкових залишків дотримуватися п. 25 та п.26 ПОРЯДКУ організації охорони і захисту лісів затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2022 р. №612.

Складений в трьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницьялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Централіно-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - ДП "Вінницька ЛНДС".

ПІДПИСИ :

Завідувач сектору моніторингу стану лісових
насаджень філії "Вінницьялісозахист"
ДСЛП "Київлісозахист"

Ігор МАЛІЦЬКИЙ

Головний інженер ДП "Вінницька ЛНДС"

Віктор ЯКОВЕНКО